

6. Моргун В.Ф., Ткачева Н.Ю. Проблема периодизации развития личности в психологии. Учебное пособие М.: МГУ, 1981. 84 с.

7. Мюррей М. Баланс: физическое, эмоциональное, интеллектуальное, духовное здоровье. Материалы к семинару «Терапия последствий травм, жестокого обращения и депривации», М., 2004. 10 с.

8. Мюррей М. Метод Мюррей. Пер. с англ. СПб.: Шандал, 2012. 416 с.

9. Мюррей М. Узник иной войны: удивительный путь исцеления от детской травмы. Пер. с англ. М.: Альварес Паблишинг, 2004. 208 с.

10. Мюррей М. Уравновешенная здоровая личность. Материалы к семинару «Терапия последствий травм, жестокого обращения и депривации». М., 2004. 20 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-25>

ЩОДО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Кузнецова Т. Г.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

м. Слов'янськ, Донецька область, Україна

Глобалізація і розвиток технологій надає додаткові можливості для навчання і самовдосконалення людей з обмеженими можливостями здоров'я. На сучасному етапі паралельно традиційним формам навчання, як-то відвідування занять, екзамени, оцінювання знань успішно розвивається дистанційна. Для дистанційного навчання використовують друковані засоби, відеозаписи, радіоуроки, телебачення, інтернет (навчальні платформи, соціальні мережі, чати та ін.). Будь-яка форма дистанційного навчання полегшує людям з особливими потребами спілкування з педагогами, отримання навчальної інформації, теоретичного та практичного матеріалу навіть за умови відсутності можливості відвідувати заклади освіти.

Нашу увагу привертає процес використання дистанційних форм навчання в роботі з дошкільниками з особливими освітніми потребами, зокрема проблеми, які постають на шляху його реалізації.

Виховання і навчання дошкільників з психофізичними порушеннями має свою специфіку: при організації та проведенні дистанційного навчання необхідно враховувати структуру дефекту та особливості їхнього розвитку. Робота з такими дітьми глибоко специфічна, передбачає корекційну спрямованість, використання спеціальних методів та прийомів, що дозволяє виправляти або зменшувати недоліки розвитку, виробляти компенсаторні механізми. Значна роль у цьому процесі належить корекційному педагогу, який стає для дітей провідником суспільного досвіду. Засоби засвоєння суспільного досвіду дошкільниками досить різні: спільні дії дорослого та дитини, використання жестів, особливо вказівного («жестова інструкція»), наслідування діям дорослого, дії за зразком та мовленнєвою інструкцією, пошукові засоби орієнтування. Всі ці моменти необхідно враховувати при проведенні дистанційного навчання.

Зусилля з боку педагогів стають більш результативними лише за підтримки і допомоги батьків. Одночасно і самі батьки таких дітей потребують допомоги в плані організації діяльності дитини вдома, можливості сприяння дистанційному навчанню дитини, оцінювання результативності темпу і якості її розвитку. На цих позиціях має ґрунтуватися дистанційне навчання.

Нами було проведено дослідження стану дистанційного навчання дошкільників з особливими освітніми потребами в умовах карантину. Нас цікавило, як ставляться педагоги до цієї проблеми, чи готові вони перейти на дистанційну форму роботи, яким формам роботи надають перевагу, які засоби комунікації з родинами вони застосовують, як оцінюють ступінь участі батьків у процесі дистанційного навчання дитини. Відповіді на всі питання ми отримали через опитування вихователів, педагогів-дефектологів, вчителів-логопедів, музичних керівників спеціальних закладів дошкільної освіти та навчально-реабілітаційних центрів Донецької області.

Результати опитування показали, що в цілому і педагоги, і батьки активно співпрацювали у новому форматі, проте дистанційні форми роботи не завжди задовольняли потреби як педагогів, так і батьків.

Так педагоги позитивно реагували на дистанційне навчання, як на тимчасовий засіб впливу на дітей через надзвичайну ситуацію, як на необхідність продовження корекційного впливу, підтримку безперервності процесу корекційного навчання дошкільників. Але всі зазначили недосконалість спілкування з дошкільниками з порушеннями психофізичного розвитку через соціальні мережі, проведення занять у форматі Zoom-конференції, відсутність зворотного зв'язку, неможливість контактної взаємодії.

Зрозумілим і для педагогів і для батьків стало те, що звичні форми проведення заняття для дистанційної роботи з дошкільниками з особливими потребами не прийнятні. Так діти з ментальними порушеннями не здатні утримувати увагу на екрані комп'ютера тривалий час, уважно слухати педагога, сприймати матеріал, осмислювати його. А для дітей з порушенням зору тривалість заняття за комп'ютером не повинні перевищувати 5-7 хвилин, що не відповідає тривалості звичайного заняття.

При організації дистанційного навчання треба суворо дотримуватися вимог Санітарного регламенту, у якому зазначено тривалість занять дошкільників з комп'ютерами, гаджетами та іншими технічними засобами в залежності від віку [2].

Педагоги зазначили також недостатність володіння навичками створення методичного матеріалу для дистанційної роботи (відеороликів, відеоуроків, власних сторінок, сайтів тощо) та технічних засобів.

Батьки також не відчули достатньої готовності до дистанційного навчання своїх дітей. Опитування показало, що приблизно 60-80% батьків стали активними помічниками педагогів. Разом з тим, батьки ще більше ніж педагоги потребують психологічної та методичної допомоги, оскільки не мають спеціальної освіти та досвіду корекційно-виховної роботи. Вони також зазначили нестачу часу для систематичної роботи з дітьми, у деяких випадках небажання дитини займатися з ними. Не всі батьки мають достатнє технічне обладнання, деякі користуються для занять телефоном або планшетом, що значно утруднює сприйняття дитиною інформації. Не всі можуть роздрукувати текстові матеріали та картинки, на які орієнтують педагоги. Зазначали і відсутність інтернету у сільській місцевості.

Зазначимо найважливіші моменти організації та проведення дистанційного навчання дошкільників з особливими освітніми потребами. Основним принципом дистанційної роботи має бути формат «педагог-батьки-дитина».

По-перше, потрібна спеціальна підготовка педагогів щодо можливості працювати дистанційно з дошкільниками. Вони мають створити методичні матеріали відповідно віковим можливостям дітей з інструкціями з використання, часом на виконання, рекомендаціями та підказками. На допомогу батькам можна розміщувати мультимедійні матеріали-презентації, відеоролики, посилання, які допоможуть у вивченні певної теми. Необхідно надати батькам перелік інтернет-ресурсів, які допоможуть засвоєнню матеріалу. Педагогам треба враховувати те, що не всі діти з особливими потребами однаково активно засвоюють навчальний матеріал, тому треба розробляти індивідуальні програми щодо дистанційного навчання, які

передбачають глибокий індивідуальний підхід та урахування структури порушення кожної дитини.

Другим важливим напрямом є робота з батьками. Дистанційне навчання дошкільників – це насамперед педагогічна просвіта батьків без жодного нав'язування, тиску та зобов'язань. Це рекомендації, лайфхаки, певні алгоритми, цікаві ідеї щодо організації активних ігор та ігрових завдань під час виконання побутових дій батьків і дітей, живе спілкування. Батьки повинні дотримуватись режиму дня, занять і діяльності дитини як у дошкільному закладі.

Батькам слід зауважити, що навчання дитини не повинно стати лише тренуванням або дресурою. Вони мають зрозуміти, що провідною діяльністю дошкільника є гра, яка сприяє розвитку пізнавальних процесів, формуванню навичок і умінь, необхідних для самообслуговування і навчання. Навчання в процесі гри – це важливий принцип роботи з дошкільниками, яке робить його невимушеним, цікавим, дійовим. Важливими для дитини є також трудова та художньо-продуктивна діяльності. Чим різноманітніше дитяча діяльність, тим успішніше йде розвиток, реалізуються потенційні можливості.

Корисно запропонувати батькам план дій на день, на тиждень, визначити основні види роботи з дитиною, форми їх проведення, зміст, методику, дидактичне обладнання, надавати фронтальну та індивідуальну консультації та допомогу. До того ж батьки дітей з особливими потребами не тільки потребують допомоги, але й самі можуть надавати її, обмінюючись власним досвідом. Тому батьківські форуми і спілкування у групах та соціальних мережах можуть містити поради як діяти у тій чи іншій ситуації.

Третім важливим компонентом дистанційного навчання є діти з особливими освітніми потребами. Саме заради них проводиться вся робота. Їх діяльність оцінюється не лише з позиції набутих знань, а насамперед з позиції прогресивного розвитку. Основне – це зберегти наявні уміння й навички дитини, зробити безперервним процес корекційного навчання та виховання, сприяти її розвитку.

Дистанційне навчання передбачає активних систематизованих посилань на відео та друківані матеріали, які можна завантажити для подальшого використання в корекційній роботі з дошкільниками з особливими освітніми потребами, матеріали з корекційно-розвивальної роботи, психологічної роботи з дітьми, дидактичні ігри (з матеріалом), цікаві та сучасні майстер-класи дитячої творчості, матеріали для роботи з батьками, для практичної роботи та самоосвіти педагога.

Таким чином для плідного дистанційного навчання дошкільників з особливими освітніми потребами треба проводити спеціальну роботу з підготовки педагогів та батьків до такої форми взаємодії.

Література:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. К. : КПІ, 2000. 12 с.
2. «Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів» від 01 серпня 2013 року № 678: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16#Text>
3. Лазарович Н. Нові підходи до підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах переходу на дистанційне навчання // Освітній простір України. 2015. Вип.5. С. 70-73. : http://nbuv.gov.ua/UJRN/opu_2015_5_13 (дата звернення 15.02.2021).
4. Особливості процесу дистанційного навчання дошкільників <http://soundwavesbcn.tk/vdsutnst.html> (дата звернення 20.02.2021)

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-26>

**ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ
ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ****Обухівська А. Г.**

*кандидатка психологічних наук, старша наукова співробітниця,
завідувачка лабораторії*

*Український науково-методичний центр практичної психології
і соціальної роботи Національної академії педагогічних наук України*

Ілляшенко Т. Д.

*кандидатка психологічних наук, старша наукова співробітниця,
провідна наукова співробітниця лабораторії*

*Український науково-методичний центр практичної психології
і соціальної роботи Національної академії педагогічних наук України*

Якимчук Г. В.

*наукова співробітниця лабораторії психологічного супроводу
дітей з особливими освітніми потребами*

*Українського науково-методичного центру практичної психології
і соціальної роботи Національної академії педагогічних наук України
м. Київ, Україна*

Інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами (ООП) набуває дедалі більшого поширення в Україні. Насамперед,